

бала қарсыласының сақасына тигізсе, онда қарсыласы сол атқан жерден оның сақасының жатқан жеріне дейін кәтеріп апарады да, сол жерден сақасын қайта иіреді. Ал қарсыласының сақасына тигізе алмаса қарсыласы өз сақасын алып сол орыннан бірінші ойыншының сақасын атады, егер атқан сақасына дәл тигізсе олда соны істейді, тигізе алмаса қарсыласы қайта атады. Сөйтіп, бірінші сақасын бірі атып екі бала алдыға қарай жылжи береді. Ойынды қанша уақытқа созса да балалардың өз еркінде.

«Бес асық» (*бес тас*) ойыны — өте көне дәуірден келе жатқан, қазақ халқының ұлт ойындарының бірі. Ол еңбек құралдары ағаш, тас, сүйек болып келетін ғасырларда пайда болған. Жас әспірімдерден бастап ересек адамдарға дейін ойнайтын ойын. Ойынға керекті зат бес асық немесе кішірек бес домалақ тас. Ойынды кімнің бірінші болып бастайтынын шешу үшін ойынға қатынасушылар кезектесіп бес тасты алақандарына салады да, жоғары серпіп жіберіп, алақандарының сыртымен тосып алады да, қайта серпіп жіберіп, ендігі кезекте қолды серпе қақшып алады. Ең көп қағып алған ойыншы бірінші кезек алады да, қалғандары да сол ретпен кезекке тұрады. Бұл ойынның бірнеше тәсілі бар. Ойынға қатынасушылар дөңгелене отырады.

Ойын бірліктен басталады. Бес асықты иіргеннен соң біреуін қақпа асық етіп алып, қалған төрт асықты жеке-жеке бірлеп қағып алады. Екінші рет иіріп, екілікті ойнайды, онда жердегі төрт асықты екі-екіден қағып алады. Үшінші рет иіріп, үш асықты бірге, бір асықты бөлек қағып алады. Төрттікте қақпа асықты лақтырып төрт асықты жерге шашып, тағы лақтырып төртеуін жерден қайта алуы керек. Бесінші кезек - «жалақ», мұнда асықты лақтырып жіберіп, сұқ қолымен жерді үш немесе бес рет жалайды. Алтыншы кезек – «алақан» қақпа асықты лақтырып қалған төрт асықты екінші қолдың алақанына жинау. Жетінші – «төрт бұрыш» төрт асықты төрт бұрышқа қойып қақпа тасты лақтырып төртеуін жинап алу. Сегізінші – «арттан тастау» бірінші асықты қағып, екінші асықты жерден алғанда бірінші асықты қолдың артынан жерге тастау керек, осылай бәрін жинап қағып алуы керек. Тоғызыншы – «үндемес» бұл ойында ойыншының әзі үндемей отыры керек. Басқа ойыншылар ойыншыны күлдіруге тырысады, ойыншы берілмеуі керек. Оныншы кезек – «сарт-сұрт» ойында асықтың бір-біріне соғылған дауысы естілуі керек. Онбірінші ойын – «қаршу». Он екінші ақырғы ойын – «нәби». Сол қолының бас бармағы мен (сұқ қолын ортан қолының үстіне айқастыра ұстап) ортан қолын жерге тіреп тұрып, оң қолымен сол қолының астына әкеліп сыртынан асыра бес асықты алдыға қарай тастайды да, ішінен бір асықты «ата» деп белгілейді. Оны